

*ITAMÁR JÁOSZ-KESZT***Anna-Mária apáca – házam vendége**

*Mikor leszállt a gépről,
libbenő palástja templomok harangszavát idézte bennem.
Mikor leszállt, vakító mediterrán nap vonta ragyogásba
s egyszerre fölsajgott bennem a múlt:
hőborította fenyők, ünneplő gyermekek kórusa
s egy bizarr mosolyú kereszt, mely fölém tornyosul –
házam vendéglátó szobájába
egykor Ő Makó kereszties lovagjaival érkezett volna.
Szigorú zarándok-lelke házirendbe,
a föld szent titkaiba zárva.
Falakon vándorló ujja apró lángokat fakaszt.
Maradj csak velünk – biztatom mégis.
Előtted megnyílik minden porszem,
mi szétfénylett Megváltód sarui alatt
– s közben, ahogy reám szálló hálóként szétterülnek a szavak
az agy mély-rejtett zugaiba, hosszan fürkészem:
fészkel-e ruhája alatt s arcában
gyűlölet-madár:
A jeruzsálemi nyárelő napsütésében
Anna-Mária testében vibrál az izgalom,
amint sikátorok városában tapodunk vala,
házam vendége, a szerzetes nővér s én, a túlélők sarja,
véget nem érő vergődés anyja emléke.
A Dormició templom felé az ösvény csak közelít
mint visszafelé a tömjénfüst s latin zsolozsmák
a dárdás – lehet, csak képzelt – pillantások erdejében.
S Ő, szemet ütő denevér-öltözékében a reszkető táj karjaiba hull,
letérdepel és keresztet vet sűrű egymásutánban,
tanácstalanul állok –
Ő sír ...
és ekkor anyám hangja zokog bennem
menekíteni tűzből kitérés volt a hite,
sorsot sorsért: csillagot kínált arany keresztért cserébe –*

hat szögletébe zárva a csillag magát sebzi szüntelen,
 a végtelen felé fordult kereszt az örökség átkától szabadít ezreket és ezreket.
 Anyám, ki gyermekeiért templomtól templomig
 görgette a járvány, tűz, éhség súlyos köveit,
 hallgató apám előtt
 térdig koptak lábai.
 Atyák hite kattinthatott néma lakatot,
 vagy bölcs ingadozás: vakszerencse vágányaira állítani a jövőt.
 Otthonunkban minden évben nyolc Chanuka-gyertya lobogott,
 nyolc ujj fényesített matt karácsonyfát
 a „Máoz cur jesuati” dal lélegző ütemére pislogva,
 papír-ezüsttel díszített fenyőágak,
 s a „Menyből az angyal” csendes imája alatt,
 míg a pörgettyű apró ördöge táncolt, nyelvelt
 a fölnyújtózó lángok erdejében.
 Házunk nyolc Chanu-Karácsony gyertyája között
 véreink arcát sejtette az elfolyó viasz.
 Volt köztük versenyből is hadakozó,
 rövid vonaglás után kihunyó
 mint Imrus bácsié,
 ki, hogy bőrét mentse,
 megkeresztelve szelte át az óceánt.
 Chile Napja süt reá, vagy talán elhunyt rég,
 hogy árkados sírjában gyermekszív mellett aludjon
 a nagy kereszt árnyékos csendjében.
 Vagy: mint Ármin bácsi gyertyája,
 ki szintén hasztalan tért ki,
 Auschwitzba vitték
 mártírként meghalni.
 Ez idő tájt otthonunkból
 kiégett már régen a karácsonyfa.
 Helyén irtózat-fa vert gyökeret a szívemben.
 Talán, a Dormició templomtól araszoló menet láttán
 rémlett:
 élén a püspök ájtatoskodóknak keresztet nyújt csókra
 – meghökkenve hátráltam
 a kijárat felé,
 de a perc visszahozott, ellágyult szegyenkezőt,
 felszívódtam a tömegben

*a szertartás füstjétől távolabb.
S ekkor, én, anyám hit-elhagyási lelkületének fia,
marannusnak éreztem magam,
ki önmagát jogtalanul küldi inkvizíció elé,
ártatlanságért fellebbez, badarságokon tépelődik,
a tűzből menekülők tettein
miként írva vagyon:
„Miután a bebörtönzöttet háromszor kiballgatták és még mindig tagad,
előfordul, hogy egy évig s azon túl is ott marad,
megfelelően felkészített, kimerült, tökéletesen megtört legyen:
kezdetben – a hurok,
másodfokon – a víz,
harmadfokon – a tűz,
a padlóra helyezik, lábait tűzhöz hozzák,
gyúlékony kenőccsel bekenik s tagjait átjárja a hőség,
a kivégzést fölülmúló eredmény.”
Nem volt mit letagadnom,
nem volt mit bevallanom.
És mégis: a fekete-fehér kámzsás papok körmenetének közeledtével,
a Dormició templom falai között,
a jeruzsálemi napsütés hanyatlásának idején
öntudatlanul motyogni kezdtem,
ajkaim szavakat duruzsoltak mint ki szomszéd fülébe súgja:
„Smá Jiszráél”!
Aztán összeszedve minden bátorságom
jó hallhatón megismételtem:
„Smá”!
S a szó teljes valómmal együtt fénylett.
A mellettem álló megrökönyödve mért végig,
hangom a révült imádságok tengerébe fúlt
s én, mint akit bekentek gyúlékony kenőccsel,
mire kibukott számon a szó „Echád”, már minden testrészem égett,
állig burkolóztam
a pernyeként szálló szavak halotti köntösebe,
idegen áldásoktól óvjam magam,
mik addigra már sziszegve szóródtak szét köröttem.*

Fordította: BÁGER GUSZTÁV